

mjenjivao u nekim višeglasnim skladbama XIII. i XIV. stoljeća, ovaj naš kratak primjer može se dovesti s njima u uzročnu vezu, pa ima i značenje koje prelazi lokalne okvire.

Zanimljiv je i prilog Roksanđe Pejović pod naslovom »Hrvatski muzički umjetnici u Beogradu između dva rata«. Na temelju glazbenih časopisa, dnevnih listova, programa koncertnih i scenskih izvedbi, kao i druge građe, autorica piše o doprinosu hrvatskih glazbenih umjetnika u razvitku srpske glazbene kulture u Beogradu između dva rata. Istaknuti su najprije oni umjetnici koji su stanovit broj godina proveli u tom gradu, a zatim je građa podijeljena u dva dijela: u prvom su obuhvaćeni hrvatski glazbeni umjetnici i sastavi, a u drugom djela hrvatskih skladatelja, koja su se izvodila u Beogradu. Prikazuje oživljen osvrtima i kritikama o hrvatskoj glazbenoj umjetnosti iz tog vremena koja je, prema riječima R. Pejović, nailazila u Beogradu u cjelini na dobar prijam. Na kraju je pridodan opširan pregled gostovanja hrvatskih glazbenih umjetnika i sastava, kao i izvedbi hrvatskih skladbi u Beogradu između dva rata.

U ovom broju *Arti musices* nalazi se i osebujan članak Waltera Salmena »Kristov Križni put uz pratnju glazbenika. Jedan ikonografski problem«. Analizira se običaj mučenja i pogubljenja uz buku i zvučke glazbala u srednjovjekovnoj Europi, a osobita pozornost pridana je likovnim djelima s prikazima Kristove muke uz pratnju svirača. Pisac drži da motivacija u takvu postupku likovnih umjetnika leži u nastojanju da se obogati vlastiti prikaz Kristova Križnog puta i želi za što snažnijim djelovanjem na gledaoca. Naime, kao što je poznato, u Evanđelju nema riječi o vojnicima duhaćima ili uličnoj mladeži koja bubnja, već samo o vikanju i pogrđama mnoštva. Prema Salmenu čin Kristova mučenja naglašen je na likovnim djelima i s akustičkog aspekta, čime se doprinosi dramatičnosti.

Evo i naslova ostalih članaka u najnovijem broju *Arti musices*: »Novo u evropskoj umjetničkoj glazbi kao sociološko-kulturni problem« (Kurt von Fischer), »Suvremena muzika u povijesnim relacijama prošlosti« (Milo Cipra), »Rimska opera 17. stoljeća, rođenje Luja XIV i Rafael Levaković« (Dragan Plamenac), »Veze Josipa Slavenskog sa Slavkom Ostercom« (Dragotin Cvetko), »Posljednja nadanja i traganja Antuna Dobronića« (Stana Djurić-Klajn).

M. S.

U povodu 350. obljetnice izdanja Jelićeve zbirke »Parnassia militia«

Ove godine navršilo se 350 godina otkako je 1622. godine u Strassburgu kod P. Ledertza izašlo vrlo vrijedno djelo pod naslovom »Parnassia militia« istaknutog hrvatskog ranobaroknog majstora Vinka Jelića. To je svakako jedno od najznačajnijih ostvarenja iz starije hrvatske glazbene povijesti.

Zbirka »Parnassia militia« sadrži 24 duhovna koncerta za 1, 2, 3 i 4 glasa uz continuo i 4 ricercara za kornet i trombon. Potpun primjerak čuva se u sveučilišnoj knjižnici u Frankfurtu na Majni, a ostali u Londonu i Breslauu. To Jelićevo jedino potpuno sačuvano djelo odražava osnovna obilježja ranobarokne duhovne monodije koncertantnog stila i težnju za subjektivnom izražajnošću. Jelić je smjernice talijanske ranobarokne glazbe upoznao u Grazu, gdje je bilo mnogo talijanskih skladatelja. Melodika mu proizlazi iz deklamacije teksta, a tonalne osnove kolebaju između starocrkvenih načina i dur-mol tonalitetu. Zanimljive su raznolikosti oblika pojedinih koncerata, ritma i dinamike, te kontrasti u izgra-

đivanju tema i izmjeni polaganih i brzih tempa. Premda se nije posve oslobodio nekih tradicija stare motetske tehnike, općenito se može reći da mu je strano svako ukalupljanje i shematiziranje. U Jelićevoj skladateljskoj tehnici česta je primjena pomaka u usporednim tercama dviju dionica iza kojih slijede polifono razrađeni odlomci. Njegova naprednost kao skladatelja vidi se ne samo u upotrebi niza pomoćnih oznaka za tempo, nego i u činjenici da u nekim svojim duhovnim djelima traži osim orgulja i druga glazbala (dvije violine, kornet i trombon). Jelićeva zbirka duhovnih koncerata i ricercara »Parnassia militia« predstavlja znatan doprinos u oblikovanju novog umjetničkog stila njegova vremena i može se držati, prema riječima muzikologa H. Federhofera, pravim »majstorom komornog duhovnog koncerta«.

Iscrpnu analizu te zbirke dao je u izuzetno vrijednoj studiji pokojni prof. Albe Vidaković pod naslovom »Vinko Jelić (1596—1636?) i njegova zbirka duhovnih koncerata i ricercara 'Parnassia militia' (1622)«. U toj opširnoj i odlično dokumentiranoj monografiji o Jelićevu životu i djelima, Vidaković je obradio cijelu zbirku, izvršio transkripciju u današnje notno pismo i vrlo uspješno razradio basso continuo. Studiju je izdala Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu 1957. kao prvu knjigu iz niza »Spomenici hrvatske muzičke prošlosti«.

M. S.

Nova zbirka zbornih skladbi

Izašla je iz tiska i druga knjiga zbirke zborova koju je uredio naš istaknuti glazbeni pedagog Hubert Pettan, profesor Muzičke škole Vatroslav Lisinski u Zagrebu, pod naslovom »Devet stoljeća višeglasne zborne muzike«. I ovu drugu knjigu izdao je Odbor za muzičku kulturu Prosvjetnog sabora Hrvatske. Prva knjiga, izdana 1970. godine, sadrži 50 skladbi koje su nastale u razdoblju od 12. — 18. stoljeća, a druga knjiga sadrži 35 skladbi iz 19. stoljeća. U ovoj — u nas jedinstvenoj i zato vrlo vrijednoj zbirci — zastupana su najpoznatija i najreprezentativnija djela određenih glazbenih razdoblja i stilova. Pettan je, odabirući djela za ovu zbirku, želio »u prvom redu olakšati rad učenicima muzičkih škola — polaznika zbora — koji u toku svojeg školovanja moraju steći sustavan uvid u zbornu literaturu«. Učenicima povijesti glazbe ovo će djelo omogućiti da »uoče neke pojave i postupke značajne za pojedina razdoblja i skladatelje«. Zato ne bi smjelo biti ni jedne glazbene škole, niti pjevačkog zbora koji u svojem notnom arhivu ne bi imao ovu vrijednu zbirku u kojoj su zastupani svi sastavi zborova: muški, ženski i mješoviti, od dvoglasnih i solo skladbi uz pratnju zbora pa do dvostrukih mješovitih zborova. Od naših skladatelja u prvoj knjizi zastupani su samo Jelić i Lukačić, a u drugoj knjizi Lisinski, Mokranjec, V. Novak, Vilhar-Kalski i Zajc.

Posebno preporučamo ovu zbirku i svim crkvenim glazbenicima i crkvenim zborovima, jer će u njoj naći i najpoznatije motete, dijelove misa i oratorija i razne druge duhovne skladbe.

Zbirka se može naručiti kod Prosvjetnog sabora Hrvatske, 4100 Zagreb, ul. Socijalističke revolucije 17.

T.